

Brussel, 22.10.2012
COM(2012) 609 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**betreffende garanties die door de algemene begroting worden gedekt
Situatie op 31 december 2011**

{SWD(2012) 347 final}

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	3
2.	Soorten door de begroting gedekte operaties	3
3.	Gebeurtenissen sinds het laatste verslag van 30 juni 2011	4
3.1.	Betalingsbalanssteun aan lidstaten die niet tot de eurozone behoren	4
3.2.	Macrofinanciële bijstand	5
3.3.	Euratom-faciliteit	5
3.4.	Europees financieel stabilisatiemechanisme	5
3.5.	Begrotingsgarantie voor externe financiering van de EIB	5
4.	Gegevens over het risico voor de begroting	5
4.1.	Definitie van risico	5
4.2.	Samenstelling van het risico	6
4.3.	Jaarlijks risico voor de begroting	8
4.3.1.	Met lidstaten verband houdend risico	8
4.3.2.	Met derde landen verband houdend risico	9
4.4.	Ontwikkeling van het risico	10
5.	Wanbetalingen, beroep op begrotingsgaranties en betalingsachterstanden	14
5.1.	Gebruik van kasmiddelen	14
5.2.	Overmakingen uit de begroting	14
5.3.	Beroep op het Garantiefonds	14
6.	Garantiefonds	15
6.1.	Teruggevorderde bedragen	15
6.2.	Activa	15
6.3.	Streefbedrag	15
7.	Beoordeling van de risico's: economische en financiële toestand van derde landen waaraan de grootste blootstelling bestaat	15
7.1.	Doelstellingen	15
7.2.	Risicobeoordelingsmethoden	15

1. INLEIDING

Met dit verslag wordt beoogd de kredietrisico's te bewaken die door de begroting van de Europese Unie worden gedekt als gevolg van de garanties en de leningen die direct door de Europese Unie of indirect via de externe EIB-mandaten zijn toegekend.

Dit verslag wordt ingediend overeenkomstig artikel 130 van het Financieel Reglement, waarin is bepaald dat de Commissie *tweemaal per jaar aan het Europees Parlement en de Raad verslag moet uitbrengen over de situatie in verband met de begrotingsgaranties en de desbetreffende risico's*¹. Het wordt aangevuld met een werkdocument van de diensten van de Commissie, dat een reeks gedetailleerde tabellen en toelichtingen bevat (het "WDC").

2. SOORTEN DOOR DE BEGROTING GEDEKTE OPERATIES

De door de begroting van de Europese Unie (de "begroting") gedekte risico's houden verband met uiteenlopende lenings- en garantieoperaties, die in twee categorieën kunnen worden ingedeeld:

- leningen van de Europese Unie met een macro-economisch doel, namelijk macrofinanciële bijstandsleningen² ("MFB-leningen") aan lidstaten die niet tot de eurozone behoren in samenwerking met de instellingen van Bretton Woods, betalingsbalansleningen³ ("BB-leningen") ter ondersteuning van lidstaten die niet tot de eurozone behoren en die betalingsbalansmoeilijkheden ondervinden, alsook leningen in het kader van het Europees financieel stabilisatiemechanisme (EFSM)⁴ ter ondersteuning van lidstaten van de eurozone die worden geconfronteerd met of ernstig bedreigd worden door een hevige economische financiële verstoring als gevolg van uitzonderlijke voorvallen die zij niet kunnen beheersen; en
- leningen met een micro-economisch doel, namelijk Euratom-leningen en vooral de financiering door de Europese Investeringsbank ("EIB") van operaties in derde landen ("externe financiering van de EIB")⁵ die door EU-garanties worden gedekt⁶.

¹ COM(2012) 66 en SEC(2012) 15 vormen het vorige verslag over de stand van de begrotingsgaranties op 30 juni 2011.

² MFB kan ook de vorm aannemen van giften aan derde landen. Voor meer informatie over MFB, zie het verslag van de Commissie COM(2011) 408 en SEC(2011) 874.

³ Verordening (EG) nr. 332/2002 van de Raad van 18 februari 2002 houdende instelling van een mechanisme voor financiële ondersteuning op middellange termijn van de betalingsbalansen van de lidstaten (PB L 53 van 23.2.2002, blz. 1).

⁴ Het EFSM is opgericht op 11 mei 2010 op grond van Verordening (EU) nr. 407/2010 van de Raad van 11 mei 2010 (PB L 118 van 12.5.2010, blz. 1). Het functioneert op dezelfde wijze als het betalingsbalansmechanisme, maar het staat open voor alle lidstaten, dus ook voor de lidstaten van de eurozone

⁵ De cijfers betreffende de EIB-mandaten zijn weergegeven in tabel A1 en verwijzingen naar rechtsgrondslagen zijn opgenomen in tabel A4 van het WDC.

⁶ Het huidige Besluit nr. 1080/2011/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 tot verlening van een EU-garantie voor verliezen van de Europese Investeringsbank op leningen en leninggaranties voor projecten buiten de Unie en houdende intrekking van Besluit nr. 633/2009/EG (PB L 280 van 27.10.2011, blz. 1) geldt voor de periode 1.2.2007-31.12.2013.

De door garanties gedekte externe financiering van de EIB, de Euratom-leningen en de MFB-leningen worden sinds 1994 door het Garantiefonds ("het Fonds") gedekt,⁷ terwijl BB- en EFSM-leningen rechtstreeks door de begroting worden gedekt.

Het Fonds dekt wanbetalingen in verband met leningen en leninggaranties aan derde landen of in verband met projecten in derde landen en werd ingesteld om:

- een liquiditeitsbuffer te verschaffen om te voorkomen dat bij elke wanbetaling of betalingsachterstand op een gegarandeerde lening een beroep op de begroting moet worden gedaan; en
- om de begrotingsdiscipline te bevorderen door een financieel kader vast te stellen voor de ontwikkeling van een EU-beleid voor garanties op leningen van de Commissie en de EIB aan derde landen⁸.

Als derde landen lidstaten worden, vervalt de dekking van het Fonds van de leningen aan deze landen en moet het risico rechtstreeks door de begroting worden gedekt. Het Fonds wordt van middelen uit de begroting voorzien en moet steeds worden gehandhaafd op een bepaald percentage van het uitstaande bedrag van de leningen en leninggaranties die door het Fonds worden gedekt. Dit percentage, het streefpercentage genoemd, bedraagt momenteel 9 %. Wanneer het Fonds onvoldoende middelen bevat, moeten de benodigde middelen uit de begroting worden geput.

3. GEBEURTENISSEN SINDS HET LAATSTE VERSLAG VAN 30 JUNI 2011

3.1. Betalingsbalanssteun aan lidstaten die niet tot de eurozone behoren

Tijdens het tweede semester van 2011 heeft Hongarije 2 miljard EUR terugbetaald. Aangezien geen uitbetalingen zijn gedaan, is het uitstaande bedrag van het betalingsbalansmechanisme tot 11,4 miljard EUR gedaald.

De anticiperende financiële bijstand van de EU op middellange termijn aan Roemenië waarover door de Raad op 12 mei 2011 een besluit is genomen om maximaal 1,4 miljard EUR te verstrekken⁹, is ingesteld, maar is nog niet voor kredietopnemingen geactiveerd.

⁷ Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009 van de Raad van 25 mei 2009 tot instelling van een Garantiefonds (Gecodificeerde versie), de "Garantiefondsverordening", (PB L 145 van 10.6.2009, blz. 10).

⁸ Hoewel externe risico's uiteindelijk door de EU-begroting worden gedekt, fungeert het Garantiefonds als een instrument ter bescherming van de EU-begroting tegen het risico van wanbetaling. Voor een uitvoerig verslag over de werking van het Fonds, zie COM(2010) 418 en het begeleidend werkdocument van de diensten van de Commissie (SEC(2010) 968).

⁹ Besluit 2011/288/EU van de Raad van 12 mei 2011 tot verlening van anticiperende financiële bijstand van de EU op middellange termijn aan Roemenië (PB L 132 van 19.5.2011, blz. 15).

3.2. Macrofinanciële bijstand

Tijdens het tweede semester van 2011 hebben twee uitbetalingen uit hoofde van de MFB plaatsgevonden: 100 miljoen EUR aan Servië en 26 miljoen EUR aan Armenië, terwijl Georgië 13,5 miljoen EUR en Roemenië 12,5 miljoen EUR hebben terugbetaald.

3.3. Euratom-faciliteit

Tijdens de verslagperiode hebben geen uitbetalingen van leningen plaatsgevonden. Er is 6,5 miljoen EUR door Bulgarije en 3,8 miljoen EUR door Oekraïne terugbetaald.

3.4. Europees financieel stabilisatiemechanisme

De uitbetalingen aan Ierland en Portugal in de loop van het tweede semester van 2011 bedroegen respectievelijk 2,5 miljard EUR en 7,6 miljard EUR.

De Raad heeft in oktober 2011 besloten de looptijden van de leningen te verlengen en retroactief de margekosten voor de leningen aan Ierland¹⁰ en Portugal¹¹ te schrappen.

Als onderdeel van de reactie op de crisis zijn twee andere mechanismen opgezet die echter geen risico voor de begroting inhouden:

- de *Europese faciliteit voor financiële stabiliteit (EFSF¹²)*, die pro rata wordt gegarandeerd door de deelnemende lidstaten; en
- de *Griekse leningfaciliteit¹³*, die wordt gefinancierd via centraal door de Commissie beheerde bilaterale leningen van de andere lidstaten van de eurozone.

3.5. Begrotingsgarantie voor externe financiering van de EIB

In het tweede halfjaar van 2011 is het bedrag van de in het kader van het externe mandaat voor 2007-2013 ondertekende leningsovereenkomsten met 10 % toegenomen tot 1 745 miljoen EUR. Tijdens de verslagperiode is het bedrag van de uitbetaalde leningen uitgekomen op 1 381 miljoen EUR. Op 31 december 2011 was het totaalbedrag van de in het kader van het mandaat uitgekeerde leningen dan ook gelijk aan 8 561 miljoen EUR, hetgeen neerkomt op een toename met 19 % ten opzichte van 30 juni 2011.

4. GEGEVENS OVER HET RISICO VOOR DE BEGROTING

4.1. Definitie van risico

Het risico voor de begroting vloeit voort uit het uitstaande bedrag in hoofdsom en de interesten met betrekking tot gegarandeerde operaties.

¹⁰ Besluit 2011/682/EU van de Raad van 11 oktober 2011 (PB L 269 van 14.10.2011, blz. 31).

¹¹ Besluit 2011/683/EU van de Raad van 11 oktober 2011 (PB L 269 van 14.10.2011, blz. 32).

¹² Voor informatie over de EFSF, zie: <http://www.efs.europa.eu/about/index.htm>

¹³ De Griekse leningfaciliteit – ECFIN – Europese Commissie:
http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/greek_loan_facility/index_en.htm

In het kader van dit verslag worden de volgende twee methoden gehanteerd om de risico's voor de begroting (hetzij direct, hetzij indirect via het Fonds) te beoordelen:

- "het totale gedekte risico" is berekend als het totale uitstaande bedrag in hoofdsom, vermeerderd met de verschuldigde en niet-betaalde interesten, met betrekking tot de desbetreffende operaties op een gegeven datum¹⁴;
- de budgettaire benadering omschreven als "het jaarlijkse risico voor de begroting" is gebaseerd op de berekening van het maximumbedrag dat de EU in een begrotingsjaar zou moeten uitbetalen indien er voor alle gegarandeerde leningen van wanbetaling sprake zou zijn¹⁵.

4.2. Samenstelling van het risico

Tot en met 2010 hing het maximumrisico in termen van gedekte totale uitstaande bedragen hoofdzakelijk samen met leningen ten gunste van derde landen. In 2011 had de financiële crisis ernstige negatieve gevolgen voor de overheidsfinanciën van de lidstaten, hetgeen tot een toename heeft geleid van de leningactiviteit van de EU ter dekking van de hogere financieringsbehoeften van de overheid.

Als gevolg daarvan is de samenstelling van het risico vanaf 31 december 2011 veranderd:

- 67 % van het gegarandeerde totale uitstaande bedrag heeft betrekking op opgenomen leningen in verband met aan lidstaten verstrekte leningen die rechtstreeks door de begroting worden gedekt (45 % op 31.12.2010);
- 33 % van het gegarandeerde totale uitstaande bedrag houdt verband met opgenomen leningen en in derde landen verstrekte leningen die in de eerste plaats door het Garantiefonds ("het Fonds") worden gedekt (55 % op 31.12.2010).

¹⁴ Zie tabel 1 van het verslag.

¹⁵ Bij deze berekening wordt aangenomen dat leningen waarvoor van wanbetaling sprake is, niet versneld worden teruggevorderd, d.w.z. dat alleen met de verschuldigde betalingen rekening wordt gehouden (zie ook de tabellen 2 en 3 van het verslag en tabel A2 van het WDC).

In de onderstaande tabel 1 wordt het totale risico weergegeven dat op 31 december 2011 door de begroting werd gedekt.

Tabel 1: totale uitstaande bedragen in miljoen EUR die op 31 december 2011 door de begroting waren gedekt				
	Uitstaand bedrag in hoofdsom	Verschuldigde en niet-betaalde interesten	Totaal	%
<u>Lidstaten*</u>				
MFB-faciliteit	25	0	25	<1 %
Euratom-faciliteit	404	4	408	1 %
BB-mechanisme	11 400	225	11 625	18 %
EIB***	2 965	26	2 991	5 %
<u>EFSM</u>	28 000	344	28 344	44 %
<u>Subtotaal lidstaten</u>	42 794	599	43 393	67 %
<u>Derde landen**</u>				
MFB-faciliteit	565	5	570	1 %
Euratom-faciliteit	43	0	43	<1 %
EIB***	20 466	156	20 621	32 %
<u>Subtotaal derde landen</u>	21 074	161	21 234	33 %
Totaal	63 868	760	64 628	100 %
* Dit risico wordt rechtstreeks door de begroting gedekt. Het omvat ook de MFB-, Euratom- en EIB-leningen die vóór de EU-toetreding zijn toegekend. ** Dit risico wordt door het Fonds gedekt. ***Circa 82 % van de door de EIB verstrekte leningen (soevereine en subsoevereine leningsoperaties) zijn gedekt door een alomvattende garantie, terwijl voor de overige operaties van de EIB alleen het politieke risico is gedekt.				

In de tabellen A1, A2, A3 en A4 van het WDC wordt nadere informatie over deze uitstaande bedragen verstrekt, met name wat plafonds, uitbetaalde bedragen en garantiepercentages betreft.

Het door de begroting gedekte totale uitstaande bedrag in hoofdsom en interesten is aanzienlijk gestegen tot 64,63 miljard EUR, hetgeen neerkomt op een toename met 17,6 % in vergelijking met 30.6.2011.

Deze stijging is vooral toe te schrijven aan:

- de uitbetaling van 10,1 miljard EUR in het kader van het EFSM (2,5 miljard EUR aan Ierland en 7,6 miljard EUR aan Portugal);
- het feit dat de netto-uitbetalingen door de EIB aan derde landen in het tweede halfjaar van 2011 met 2,45 miljoen EUR zijn opgelopen.

4.3. Jaarlijks risico voor de begroting

In 2012 kan de begroting (rechtstreeks en via het Fonds) 3,782 miljard¹⁶ EUR dekken. Dit is het over deze periode verschuldigde deelbedrag (hoofdsom en interesten) van het op 31 december 2011 uitstaande totaalbedrag. 1,769 miljard EUR van dit bedrag is direct door de lidstaten verschuldigd (47 %). Tabel A2 van het WDC bevat nadere bijzonderheden over het gewicht van elk land in het totale gedekte risico.

4.3.1. Met lidstaten verband houdend risico

Het met lidstaten verband houdend risico betreft:

- a) EIB- en/of MFB- en/of Euratom-leningen die vóór de toetreding tot de EU zijn toegekend
- b) de leningen die uit hoofde van het betalingsbalansmechanisme zijn verstrekt, en
- c) de leningen die uit hoofde van het EFSM zijn toegekend.

¹⁶ Zijnde de in de loop van 2012 verschuldigde bedragen (van het uitstaande totaalbedrag per 31 december 2012) en ervan uitgaande dat de leningen waarvoor van wanbetaling sprake is, niet versneld worden teruggevorderd (voor nadere bijzonderheden, zie tabel A2 van het WDC).

Tabel 2: rangorde van de lidstaten volgens het maximumrisico voor de begroting in 2012 (miljoen EUR)

Rangorde	Land	Leningen	Maximumrisico	Gewicht van het land t.o.v. het totale risico van lidstaten (LS)	Gewicht van het land t.o.v. het totale risico (LS en niet-LS)
1	Ierland	c)	412,7	23,3 %	10,9 %
2	Portugal	c)	400,8	22,7 %	10,6 %
3	Roemenië	a)+b)	395,1	22,3 %	10,4 %
4	Hongarije	a)+b)	142,4	8,0 %	3,8 %
5	Letland	a)+b)	96,8	5,5 %	2,6 %
6	Bulgarije	a)	92,8	5,2 %	2,5 %
7	Polen	a)	81,0	4,6 %	2,1 %
8	Tsjechië	a)	70,8	4,0 %	1,9 %
9	Slowakije	a)	51,1	2,9 %	1,4 %
10	Slovenië	a)	11,4	0,6 %	0,3 %
11	Cyprus	a)	7,7	0,4 %	0,2 %
12	Litouwen	a)	5,3	0,3 %	0,1 %
13	Malta	a)	0,7	0,0 %	0,0 %
14	Estland	a)	0,5	0,0 %	0,0 %
Totaal			1 796,3	100 %	46,8 %

4.3.2. Met derde landen verband houdend risico

Het Fonds dekt de gegarandeerde leningen met betrekking tot derde landen met looptijden tot 2041. In 2012 zal het met derde landen samenhangende jaarlijkse maximumrisico voor het Fonds 2 013 miljoen EUR vertegenwoordigen (53,2 % van het totale jaarlijkse risico).

Hierna volgt een lijst van de eerste tien landen (van de vierenzeventig) gerangschikt volgens het totale uitstaande bedrag. Zij zijn goed voor 1 580,4 miljoen EUR of 78,5 % van het jaarlijkse met derde landen verband houdende risico dat door het Fonds wordt gedekt. De

economische situatie van die landen wordt geanalyseerd en toegelicht in punt 3 van het WDC. In elke landentabel wordt ook de kredietwaardigheid als beoordeeld door de ratingbureaus vermeld.

Het met derde landen verband houdend risico betreft EIB- en/of MFB- en/of Euratom-leningen (nadere bijzonderheden zijn opgenomen in tabel A3b en A4 van het WDC).

Tabel 3: rangorde van de **10 belangrijkste derde landen** volgens het maximumrisico voor het Fonds in 2012 (miljoen EUR)

Rangorde	Land	Maximum risico	Gewicht van het land t.o.v. het totale risico van derde landen	Gewicht van het land t.o.v. het totale risico (LS en niet-LS)
1	Turkije	458,8	22,8 %	12,1 %
2	Egypte	207,9	10,32	5,5 %
3	Tunesië	185,8	9,2 %	4,9 %
4	Marokko	179,4	8,9 %	4,7 %
5	Servië	154,2	7,7 %	4,1 %
6	Zuid-Afrika	122,3	6,1 %	3,2 %
7	Libanon	84,6	4,2 %	2,2 %
8	Syrië	81,3	4,0 %	2,1 %
9	Bosnië en Herzegovina	54,8	2,7 %	1,4 %
10	Brazilië	51,2	2,5 %	1,4 %
Totaal voor de 10		1 580,4	78 %	41,8 %

4.4. Ontwikkeling van het risico

De onzekerheid blijft groot omdat van de wereldwijde economische en financiële crisis nog steeds een negatief effect op het economische herstel in de EU en op de mondiale groei uitgaat. De geopolitieke spanningen in sommige landen van het zuidelijk Middellandse Zeegebied hebben ook de onzekerheid over het economische herstel in een aantal derde landen doen toenemen.

- Betalingsbalansmechanisme

Het betalingsbalansmechanisme voor de verlening van financiële bijstand op middellange termijn door de EU is, eerst in november 2008 om Hongarije, en vervolgens in januari en mei 2009 om respectievelijk Letland en Roemenië te helpen het marktvertrouwen te herstellen, opnieuw geactiveerd voor een totale vastlegging van 14,6 miljard EUR. 1,2 miljard EUR zal niet worden uitbetaald aangezien de termijn voor uitbetaling verstreken is. De eerste leningsterugbetaling van 2 miljard EUR door Hongarije heeft in december 2011 plaatsgevonden.

Op 12 mei 2011 heeft de Raad besloten om Roemenië, naast de reeds toegekende BB-steun ten belope van 5 miljard EUR, nog eens ten hoogste 1,4 miljard EUR¹⁷ aan anticiperende financiële bijstand te verlenen, waarvan tot dusver nog geen uitbetalingen hebben plaatsgevonden.

Het betalingsbalansmechanisme, waarvan het totale plafond 50 miljard EUR bedraagt, heeft een resterende capaciteit van 37 miljard EUR om verdere BB-leningen te verstrekken, mocht zulks noodzakelijk blijken.

- Europees financieel stabilisatiemechanisme (EFSM)

Tijdens het tweede halfjaar van 2011 bleven er grote spanningen bestaan op de overheidsobligatiemarkten. Ondanks de activering van het EFSM, aangevuld met bilaterale leningen, en de EFSF is er nog steeds sprake van moeilijke emissievoorwaarden voor perifere landen van de eurozone. Het succesvol voldoen aan de grotere herfinancieringsbehoeften waarmee de overheden van de lidstaten de komende maanden en jaren zullen worden geconfronteerd, zal dan ook een uitdaging blijven vormen.

Volgens de conclusies van de Raad (Ecofin) belooft het maximumbedrag van het mechanisme 60 miljard EUR¹⁸, maar is de juridische limiet vastgelegd in artikel 2, lid 2, van de verordening van de Raad, op grond waarvan het uitstaande bedrag wordt beperkt tot de beschikbare marge onder het plafond van de eigen middelen¹⁹.

Na de besluiten van de Raad tot verlening van uniale financiële bijstand aan Ierland²⁰ en Portugal²¹, zijn in 2011 uitbetalingen gedaan van 13,9 miljard EUR aan Ierland en 14,1 miljard EUR aan Portugal

¹⁷ Besluit 2011/288/EU van de Raad van 12 mei 2011 tot verlening van anticiperende financiële bijstand van de EU op middellange termijn aan Roemenië (PB L 132 van 19.5.2011, blz. 15).

¹⁸ Zie de persmededeling over de buitengewone vergadering van de Raad (Ecofin) op 9/10 mei 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf)

¹⁹ Verordening (EU) nr. 407/2010 van de Raad van 11 mei 2010 houdende instelling van een Europees financieel stabilisatiemechanisme (PB L 118 van 12.5.2010, blz. 1).

²⁰ Uitvoeringsbesluit van de Raad 2011/77/EU van 7 december 2011 tot verlening van financiële bijstand van de Unie aan Ierland (PB L 30 van 4.2.2011, blz. 348).

²¹ Uitvoeringsbesluit 2011/344/EU van de Raad van 30 mei 2011 tot verlening van financiële bijstand van de Unie aan Portugal (PB L 159 van 17.6.2011, blz. 88).

Het EFSM, waarvan de maximumomvang 60 miljard EUR bedraagt, heeft een resterende capaciteit van 11,5 miljard EUR om verdere bijstand te verstrekken, mocht zulks noodzakelijk blijken²².

Op 21 juli 2011 is tijdens de top van de eurozone onder meer besloten tot een verlenging van de looptijden en een verlaging van de rentetarieven van toekomstige EFSF-leningen aan Griekenland om de Griekse schulden crisis te verlichten en de financiële stabiliteit van de eurozone als geheel te waarborgen. In overeenstemming met de conclusies van de eurotop zijn de gevolgen voor het EFSM tweeledig:

a) de EFSM-marge is met terugwerkende kracht verminderd voor leningen aan Portugal en Ierland; en

b) de looptijden van toekomstige uitbetalingen zijn verlengd.

Deze maatregelen zijn in werking getreden met twee in oktober 2011 vastgestelde besluiten van de Raad²³.

- Macrofinanciële bijstandsleningen

MFB-leningen aan derde landen vormen het onderwerp van afzonderlijke besluiten van de Raad en, sinds de inwerkingtreding van het Lissabonverdrag, van het Europees Parlement en de Raad. Door de Commissie is een nieuw wetgevingsvoorstel voor een MFB-kaderverordening aangenomen om het besluitvormingsproces uit hoofde van het Lissabonverdrag te verbeteren²⁴.

Het voorstel voor een kaderverordening zou de MFB-procedure gelijktrekken met die welke bij andere externe financieringsinstrumenten wordt gevolgd: de Commissie zou voortaan bevoegd zijn om onder toezicht van een comité van vertegenwoordigers van de lidstaten besluiten tot toekenning van MFB vast te stellen volgens de onderzoeksprocedure. Deze procedure is ingevoerd bij de nieuwe comitologieregels, die op 1 maart 2011 in werking zijn getreden²⁵. Het Parlement en de Raad zetten in 2012 de besprekingen over de voorgestelde verordening, inclusief over de procedure voor de MFB-besluitvorming, voort.

In juli 2011 hebben twee uitbetalingen in verband met MFB-leningsoperaties plaatsgevonden, waarmee een totaalbedrag van 126 miljoen EUR was gemoeid: 26 miljoen EUR aan Armenië en 100 miljoen EUR aan Servië.

²² Voor nadere informatie over het EFSM, zie ook het verslag van de Commissie over de leningactiviteit van de Europese Unie in 2010, COM(2011) 485.

²³ Uitvoeringsbesluit 2011/682/EU van de Raad voor Ierland en 2011/683/EU voor Portugal van 11 oktober 2011 (PB L 269 van 14.10.2011, blz. 31 en blz. 32).

²⁴ Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon worden MFB-besluiten niet langer door de Raad alleen genomen, maar volgens de gewone wetgevingsprocedure (medebeslissing).

²⁵ Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de voorschriften en algemene beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13), die Besluit 1999/468/EG van de Raad vervangt.

- Euratom-leningen

Voor Euratom-leningen aan lidstaten of in bepaalde in aanmerking komende derde landen (de Russische Federatie, Armenië en Oekraïne) geldt een plafond van 4 miljard EUR, waarvan ongeveer 85 % reeds is opgebruikt. Het resterende bedrag van ongeveer 600 miljoen EUR kan eventueel voor de financiering van nieuwe projecten worden aangewend.

- EIB-leningen

In het kader van het algemene mandaat van de EIB voor de periode 2007-2013 was op 31 december 2011 voor een totaalbedrag van 19 436 miljoen EUR aan overeenkomsten gesloten, waarvan op die datum 8 561 miljoen EUR was uitbetaald (zie tabel A6 van het WDC).

Naar aanleiding van de midterm review van de uitvoering van het externe mandaat van de EIB hebben het Europees Parlement en de Raad op 25 oktober 2011 hun goedkeuring gehecht aan een nieuw besluit (Besluit nr. 1080/2011/EU) tot verlening van een EU-garantie voor verliezen van de EIB op leningen en leninggaranties voor projecten buiten de Unie en houdende intrekking van Besluit nr. 633/2009/EG. Het nieuwe besluit is op 30 oktober 2011 in werking getreden. Als gevolg daarvan zou het totale bedrag van de in het kader van de EIB-financieringsverrichtingen uitbetaalde kredieten en verleende garanties, verminderd met de terugbetaalde bedragen en vermeerderd met alle daarmee verband houdende bedragen, worden opgetrokken van 25 800 miljoen EUR tot een plafond van 29 484 miljoen EUR²⁶. De EU-garantie is beperkt tot 65 % van het totaalbedrag van de in het kader van de EIB-financieringsverrichtingen uitbetaalde kredieten en verleende garanties.

De EIB is geconfronteerd met wanbetalingen op betaalde rentebetalingen en leningsterugbetalingen van de Syrische overheid (zie onderstaand punt 5.3). Op het Fonds is echter pas in 2012 een beroep gedaan.

Voor meer informatie over de landen die onder de EU-garantie vallen, zie de tabellen A1 en A2 van het WDC.

²⁶

Het extra bedrag van 3 684 miljoen EUR zou gaan naar een nieuw klimaatveranderingsmandaat (2 000 miljoen EUR) en naar een verhoging van het algemene mandaat (1 684 miljoen EUR) ter bevordering van risicovolle EIB-verrichtingen.

5. WANBETALINGEN, BEROEP OP BEGROTINGSGARANTIES EN BETALINGSACHTERSTANDEN

5.1. Gebruik van kasmiddelen

De Commissie spreekt haar kasmiddelen aan om in geval van laattijdige betaling van de EU door een debiteur vertragingen bij de dienst van door haar opgenomen leningen en eventueel daaruit voortvloeiende kosten te voorkomen²⁷.

5.2. Overmakingen uit de begroting

Aangezien er in de tweede helft van 2011 geen wanbetalingen zijn voorgekomen, is niet om een krediet uit hoofde van begrotingsartikel 01 04 01 "Garanties van de Europese Unie voor door de Unie en Euratom opgenomen leningen en voor door de EIB verstrekte leningen" (p.m.) verzocht.

5.3. Beroep op het Garantiefonds²⁸

Wanneer de begunstigde van een door de EU toegekende of gegarandeerde lening aan derde landen in gebreke blijft, wordt binnen drie maanden na de datum waarop de betaling verschuldigd was, een beroep op het Fonds gedaan²⁹.

In de eerste tweede helft van 2011 is geen beroep gedaan op het Fonds.

De EIB is echter geconfronteerd met wanbetalingen op een aantal rentebetalingen en leningsterugbetalingen van de Syrische overheid. Aangezien officiële betalingsverzoeken zonder gevolg zijn gebleven, heeft de EIB op 10 mei 2012 om betaling van de EU-garantie via het Garantiefonds voor een bedrag van ongeveer 15,5 miljoen EUR verzocht³⁰. Als de situatie in het land niet verbetert, kunnen andere betalingsverzoeken via het Fonds plaatsvinden (in totaal beloopt het uitstaande bedrag in hoofdsom van Syrië 551 miljoen EUR; de laatste lening loopt in 2030 af). Conform de garantieovereenkomsten treedt de EU, wanneer zij een betaling uit hoofde van de EU-garantie heeft gedaan, in de rechten en rechtsmiddelen van de bank. De bank dient zelf de bedragen terug te vorderen waarvoor subrogatie heeft plaatsgevonden.

²⁷ Zie artikel 12 van Verordening (EG, Euratom) nr. 1150/2000 van de Raad van 22 mei 2000 houdende toepassing van Besluit 2007/436/EG, Euratom betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Gemeenschappen (PB L 130 van 31.5.2000, blz. 1).

²⁸ Sinds de instelling van het Fonds in 1994 is het voor een totaalbedrag van 478 miljoen EUR aangesproken.

²⁹ Voor nadere bijzonderheden, zie punt 1.4.3 van het WDC.

³⁰ Afhankelijk van het wisselkoersverloop van andere internationale valuta's.

6. GARANTIEFONDS

6.1. Teruggevorderde bedragen³¹

Op 31 december 2011 waren er geen terug te vorderen achterstallige bedragen.

6.2. Activa

Op 31 december 2011 bedroegen de netto-activa³² van het Fonds 1 755 434 096,22 EUR.

6.3. Streefbedrag

Het Fonds dient een passende omvang te hebben (streefbedrag), die is vastgesteld op 9 % van het uitstaande bedrag in hoofdsom van het totaal van de verplichtingen die uit elke operatie voortvloeien, vermeerderd met de verschuldigde en niet-betaalde interesten. De verhouding tussen de middelen van het Fonds (1 755,43 miljoen EUR) en het uitstaande bedrag in hoofdsom van de verplichtingen³³ (21 234,34 miljoen EUR) in de zin van de Fondsverordening is gedaald van 8,8 % op 30 juni 2011 tot 8,3 % op 31 december 2011. Aangezien de middelen van het fonds het streefbedrag onderschreden, is in het voorontwerp van begroting van 2013 een voorziening van 155,66 miljoen EUR getroffen.

In februari 2012 is, overeenkomstig de in het voorontwerp van begroting van 2012 getroffen voorziening en de regels van de fondsverordening (het streefbedrag van 9 %), in de begroting 260,17 miljoen EUR naar het fonds overgeschreven.

7. BEOORDELING VAN DE RISICO'S: ECONOMISCHE EN FINANCIËLE TOESTAND VAN DERDE LANDEN WAARAAN DE GROOTSTE BLOOTSTELLING BESTAAT

7.1. Doelstellingen

In de voorgaande delen van dit verslag wordt met betrekking tot derde landen informatie over de kwantitatieve aspecten van het risico voor de begroting verstrekt. Punt 3 van het WDC bevat een macro-economische analyse van de derde landen waaraan de blootstelling van de begroting het grootst is of die van de EU-leningfaciliteiten (MFB- en Euratom-leningen) gebruikmaken.

7.2. Risicobeoordelingsmethoden

De in het WDC vermelde risicobeoordeling is gebaseerd op de informatie over de economische en financiële situatie, ratings en andere feiten die bekend zijn over de landen die gegarandeerde leningen hebben ontvangen. Deze beoordeling houdt geen rekening met ramingen van verwachte verliezen en terugvorderingen, die onvermijdelijk met veel onzekerheid omgeven zijn.

³¹ Sinds de instelling van het Fonds in 1994 heeft het voor een bedrag van in totaal 576 miljoen EUR teruggevorderd (dit bedrag is als volgt berekend: het terugbetaalde bedrag in hoofdsom en de interesten, plus de strafrente voor laattijdige betalingen, plus gerealiseerde wisselkoerswinsten en -verliezen).

³² Totale activa van het Fonds na aftrek van de te betalen posten (vergoedingen voor de EIB en honoraria voor de accountantscontrole).

³³ Vermeerderd met de verschuldigde en niet-betaalde interesten.

De in de tabellen van het WDC opgenomen landenrisico-indicatoren geven aan hoe het wanbetalingsrisico zich ontwikkelt. Deze analyse wordt verstrekt in punt 3 van het WDC voor de landen die op 31 december 2011 het grootste kredietrisico en de grootste blootstelling voor de begroting vormen (inclusief MFB- en Euratom-leningen).